

Üniversite Öğrencilerinde Kişilik Özellikleri ile Depresyon, Stres, Anksiyete Düzeyleri Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi

Ali ERYILMAZ*, Hacer YILDIRIM KURTULUŞ**, Gülgün UZUN***

Öz

Bu çalışmada üniversite öğrencilerinde kişilik özellikleri ile depresyon, stres ve anksiyet arasındaki ilişkileri incelemek amaçlanmaktadır. Araştırmanın örneklemini kümeleme örnekleme yöntemi ile seçilen 261 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmada gerekli verileri elde etmek için Depresyon, Anksiyete Stres Ölçeği ve Beş Faktör Kişilik Ölçeği kullanılmıştır. Verilerin analizinde betimsel istatistikler ve Regresyon analizi yapılmıştır. Araştırma bulgularına göre; üniversite öğrencilerinin stres, depresyon ve anksiyete düzeyi ile kişilik özelliklerinden duygusal açıdan dengesizlik (nevrotizm) boyutu arasında olumlu yönde pozitif bir ilişki bulunmaktadır. Bir başka deyişle, bu araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin depresyon, anksiyete ve stres düzeyleri yükseldikçe nevrotizm düzeyleri de artmaktadır. Araştırmadan elde edilen bir diğer bulguya göre, araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin depresyon düzeyleri ile dışa dönüklük, yumuşak başlılık ve sorumluluk kişilik özelliği olumsuz yönde ilişkili bulunmuştur. Ek olarak öğrencilerin stres düzeyleri ile yumuşak başlılık arasında olumsuz yönde ve anlamlı ilişkiler bulunmuştur. Elde edilen bulgular, ilgili literatür ışığında tartışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Üniversite Öğrencileri, Kişilik, Depresyon, Stres, Anksiyete

Evaluation of the Relationship Between Personality Characteristics and Depression, Stress, Anxiety Levels in University Students

Abstract

In this study, it is aimed to investigate the relationship between personality traits and depression, stress and anxiety in university students. The sample of the research is the clustering sampling method. 261 students participated in the study. In the study, Depression, Anxiety Stress Scale and Five Factor Personality Scale were used. Descriptive statistics and regression analysis were used for data analysis. According to the research findings; there is a positive correlation between the stress, depression and anxiety levels of university students and the emotional instability (neuroticism) dimension. In other

Özgün Araştırma Makalesi (Original Research Article)

Geliş/Received: 25.03.2021

Kabul/Accepted: 13.07.2021

DOI: <https://dx.doi.org/10.17336/igusbd.910826>

* Prof., Yıldız Teknik Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, PDR Bölümü, İstanbul, Türkiye.

E-posta: erali76@hotmail.com ORCID <https://orcid.org/0000-0001-9301-5946>

** Uzm. Psikolojik Danışman, MEB, Sultan Murat Ortaokulu, İstanbul, Türkiye.

E-posta: haceryildirim91@gmail.com ORCID <https://orcid.org/0000-0002-0880-1318>

*** Uzm. Psikolojik Danışman, MEB, Toki Osmangazi İlkokulu, İstanbul, Türkiye.

E-posta: gulgun_gcn@hotmail.com ORCID <https://orcid.org/0000-0003-2421-7725>

words, as the depression, anxiety and stress levels of university students participating in this study increase, their neuroticism levels also increase. According to another finding obtained from the study, the depression levels of the university students participating in the study were found to be negatively related to the extraversion, mildness and responsibility traits. In addition, negative and significant relationships were found between students' stress levels and mildness. The findings obtained have been discussed in the light of the relevant literature.

Keywords: University Students, Personality, Depression, Stress, Anxiety

Giriş

Kişilik, bireylerin doğumundan ölümüne kadar olan zaman diliminde sahip olduğu tüm özellikleri kapsamakla birlikte özellikle üç yaşından sonra belirgin bir şekilde insan davranışlarında görülmektedir (McCrae & Costa, 2003). Ergenlikten yetişkinliğe geçiş sürecine denk gelen üniversite yılları ise, kişilik özelliklerinin belirginleştiği ve geliştirildiği önemli yaşam dönemlerinden biridir (Ghrouz, vd., 2019). Bununla birlikte, üniversite yıllarında kişiden beklenen sorumluluklar, akademik görevler, aileden ayrılma, yeni ve alışılmadık durumlar, gelecek beklentileri ve yaşamda büyük değişikliklerin olduğu bu zorlu dönem, yaşamın en stresli ve kaygılı dönemlerinden biridir (Özkan & Yılmaz, 2010). Bu zorlu gelişim görevleri ile başa çıkmakta zorlanan gençlerde depresif eğilimler, genel kaygı durumunda artış ve anksiyete gibi ruh sağlığı problemleri görülmektedir (Harrer, vd., 2019). Bu doğrultuda bu araştırmada, üniversite öğrencilerinin kişilik özelliklerini daha iyi anlamak ve onlara gelişim dönemlerine özgü psikososyal destek sağlamak adına kişilik özellikleri ile depresyon, stres ve anksiyete arasındaki ilişkilerin incelenmektedir.

Anksiyete, herhangi bir zarar verici unsur olmamasına rağmen bireylerin yaşadığı tedirginlik hali ve olası tehditlere karşı verilen bir tepki olarak tanımlanmaktadır (Barlow, 2002). Birey, anksiyete durumu ile karşı karşıya kaldığında kötü bir şey olacağını düşünür, sebebi belli olmayan bir sıkıntı duygusu hisseder. Bu tedirginliğin yoğunluğu bireyden bireye değişir (Bowly, 1988; Öztürk & Aylın, 2008; Kesen,2014). Bireylerin en önemli dönemlerinden biri de üniversite dönemi olduğu için bu zaman diliminde kaygıların ve belirtilerinin yüksek düzeyde olduğu görülmektedir (Bozkurt, 2004; Deniz & Sümer,2010).

Lazarus ve Folkman'a (1984) göre stres, bireyin herhangi bir olayı başa çıkma kaynaklarını kullanmasına rağmen çözüm elde edemediği ve bireyde tehlike oluşturan, iyi oluşunu olumsuz etkilemesiyle sonuçlanan hem psikolojik hem de fizyolojik bir durumdur (Ülev, 2014). Üniversite öğrencilerinin içinde bulunduğu dönem göz önünde bulundurulduğunda kariyer yolunda yaşanan belirsizlik, işsizlik, mezuniyet, iş hayatından memnun olup olmamama, karşı cinsle ve kişilerarası ilişkilerde yaşanan birtakım olaylar üniversite öğrencilerinin stres altında kalmasına neden olabilecek olası faktörler arasında yer alabilir (Şahin, 1995).

Depresyon, uzunca bir süre bireyin yaşamını olumsuz şekilde etkileyen hayattan keyif almama durumudur. Depresyon yaşayan bireyler kendilerini ümitsiz, değersiz, suçlu, yalnız vb. olumsuz duygular hissederler. Davranışsal çıktı olarak ise intihar eğilimi gösterebilirler (Köse, 2009; Kesen, 2014). Yapılan çalışmalar incelendiğinde, üniversite dönemindeki gençlerin yaşadığı psikolojik rahatsızlığın başında geldiği görülmektedir (Bumbery, Oliver & McClure, 1978; Özdel, Bostancı, Özdel & Oğuzhanoglu, 2002). Özgüven'e (1992) göre öğrencilerin depresyon düzeylerini artıran faktörler arasında kişilerarası ilişkiler, barınma ve akademik sorunların yanı sıra iş bulma olanaklarının

kısıtlı olması yer almaktadır (Deniz ve Sümer, 2010). Öztürk ve Uluşahin de (2008) aynı şekilde depresyonun temellerinin biyolojik olmakla birlikte, bireyin günlük hayatta karşılaştığı sosyokültürel birçok sorun ile karşılaşma durumlarının oluşturduğunu belirtmektedir (Ünal & Özcan, 2000). Anksiyete, stres ve depresyon arasındaki ilişkilere değinmeden öncelikle kişilik özelliklerini incelemek gerekir.

Kişilik kavramı, çok yönlü bir kavramdır. Kişilik, bireyin çevresi ile kurduğu etkileşimi ifade eden ve onu diğerlerinden ayıran özellikleridir (Atkinson, vd., 2000). Kişilik konusunda en kapsamlı çalışmalar, Beş Faktör Kişilik Modeli ile gerçekleştirilmiştir. Kişiliğin ölçülmesine yönelik birden çok yaklaşım bulunmakla birlikte beş faktör kişilik modeli bireylerin kişilik özelliklerinin belirlenmesinde ele alınan bir model olarak görülmektedir (Somer,1998; Eryılmaz & Öğülmüş, 2010). Norman (1963), duygusal dengeliklik, sorumluluk, uzlaşabilirlik, dışadönük olmak şeklinde bireyin kişilik özelliklerini ifade eden kavramları ortaya koymuştur Dışadönüklük, girişken, konuşmaktan hoşlanan, yaşam enerjisi olan samimi, sıcakkanlı, heyecanını coşkuyla yaşayan bireylere verilen bir alt boyuttur (Benet-Martinez & John, 1998; Somer, Korkmaz & Tatar, 2002). Duygusal dengesizlik (nevrotiklik) alt boyutu, bireylerin yaşadığı kaygı, depresyon, öfke, sıkıntı, sonunu düşünmeden hareket etme, güvensizlik anlamına gelmektedir (Friedman & Schustack, 1999; Sarıcaoğlu, 2011).Sorumluluk başlığı dikkatli ve özenli olma kavramlarını içerir. Sorumluluk sahibi olan insanlar, başarılı olmaya yakın, çaba sarf eden, planlı ve düşünmeden hareket etmeyen bireyler olarak değerlendirilmektedir (Costa & McCrae, 1995; Bacanlı, İlhan & Aslan, 2009). Deneyime açıklık alt boyutu, her an değişime ve yeniliğe hazır olma, meraklılık, yaratıcılık, özgürlük gibi özellikleri içerir (Benet-Martinez & John, 1998; Costa & McCrae, 1995; Somer vd., 2002; Doğan, 2013). Yumuşak başlılık ise affedicilik, yardımseverlik, kibar, hoşgörülü, saygılı ve katı kuralları olmayan vb. özellikler olarak ifade edilir (Costa & McCrae, 1995; Bacanlı vd., 2009).

Alanyazında yer alan, kişilik ve psikopatoloji teorilerine bakıldığında, Shields ve arkadaşları (2020) gençlerin kişilik patolojisini ele aldığı yapısal modelde, kişilik özellikleri ile psikopatoloji ilişkisini ortaya koymuştur. Model, bu araştırmada da ele alınan nevrotiklik, dışadönüklük, deneyime açıklık, sorumluluk ve yumuşak başlılık olmak üzere beş faktörlü kişilik özellikleri üzerine kurulmuştur. Modele göre, kişiliğin bu boyutları, kişilik bozukluklarının tanı kriterleri ve değerlendirme ölçütleri üzerinde belirleyicidir (Goldberg, 1990; Krueger & Markon, 2014). Costa, Bagby ve Herbst (2005) da depresyonu ve depresyonunun etkilerini kişiliğin yansımaları olarak ele almaktadırlar. Kişiliğin temel özelliklerinden biri, olumsuz duygulanımları deneyimleme ve ifade etme eğilimi gösteren nevrotiklikdir. Bu modele göre, nevrotikliği yüksek olan kişiler, yaşadıkları stres durumlarına depresyon ile yanıt vermekte ve depresyon nevrotikliğin doğrudan bir ifadesi olarak ele alınmaktadır (Cassin & von Ranson, 2005). Kişilik özelliklerinin psikopatoloji üzerindeki etkileri ise, kişilik özelliklerinin stres durumlarına karşı bir kırılma sağlama ile açıklanmaktadır. Bu durumda bazı insanlar stresli yaşam durumları karşısında çöküntü yaşarken, bazı insanlar ise ciddi travmatik koşullardan zarar görmemektedir (Widiger, 2011). İnsanların stresli yaşam durumlarında daha fazla ortaya çıkan nevrotik kişilik özellikleri, gelecekteki psikopatolojik durumlar üzerinde önemli bir belirleyicidir (Lahey, 2009; Widiger, 2009). Eysenck'in (1967) kişilik ve psikopatoloji ilişkisi modeline göre, nevrotik kişilik özelliği olumsuz duygulara yönelik bir eğilim ve bunun sonucunda yüksek stres seviyesi ile tanımlanmaktadır. Dışa dönüklük kişilik özelliği ise bunun tersi olarak, olumlu duygular enerji ve kişilerarası olma ile ele alınmaktadır. Bir başka araştırmada ise kişinin zayıf bir öz düzenleme ve sorumluluk becerileri ile düşük bir deneyime açıklığa ve yumuşak başlılığa sahip olmasının çoklu psikolojik bozuklukların bir özelliği olarak öne sürülmüştür (Brandes, Herzhoff, Smack, & Tackett, 2019; Shields, Giljen, España, & Tackett, 2021). Bunların dışında alanyazında,

kişilik tipi ve ruhsal bozukluğa karşı savunmasızlık arasında ilişki olduğuna dair (Kotov, Gamez, Schmidt, & Watson, 2010); insanın duygu, düşünme ve algılama biçimini üzerinde etkili olan kişilik eğilimlerinin suçluluk, intihar ve ruhsal bozuklukları üzerinde etkili olduğuna ilişkin teoriler de bulunmaktadır (Sheldon, 1942).

Ulusal literatürde kişilik özellikleri ile depresyon arasındaki ilişkileri inceleyen çeşitli çalışmalar gerçekleştirilmiştir (Sarıcı-Bulut, 2017; Yılmaz, 2012). Ayrıca stres ve kişilik özellikleri (Bektaş, Yazıcı & Altun, 2013) arasındaki ilişkileri inceleyen çalışmalar vardır. Ancak anksiyete ve kişilik özelliklerini inceleyen çalışmaların sayısı sınırlıdır. Tüm bunların yanında uluslararası literatürde depresyon, stres ve anksiyete arasındaki ilişkiler bir bütün olarak incelenmiştir (Bienvenu ve ark., 2004; Chioqueta&Stiles, 2005; Ebstrup, Eplov, Pisinger&Jorgensen, 2011; Kendler&Myers, 2010; Steel, Schmidt&Shultz, 2008). Ancak bu değişkenlerin birlikte klinik olmayan üniversite öğrencileri örnekleminde Türkiye’de incelenmediği görülmektedir.

Depresyon, stres ve anksiyetenin bireylerin hayatını oldukça etkileyen duygusal problemler arasında yer aldığı alanda çalışan uzmanlar tarafından ifade edilmektedir (Akpınar, 2013; Durna, 2006; İlhan, Bahadırılı & Toptaner, 2014; Toros, Tot & Düzovalı, 2002; Tuğrul, 2000; Yıldırım, 1991; Yılmaz & Ocakbaşı, 2010). Üniversite yılları, ergenliğin son dönemini kapsamakla birlikte öğrencilerin eğitsel, mesleki ve kişisel – sosyal açıdan farklı alanlarda problemlerle karşı karşıya kaldığı bir dönemdir (Bayhan, 2003; Doğan, Doğan, Çorapçoğlu & Çelik, 1994; Özkürkçügil-Çorapçoğlu, 1999; Deniz & Sümer, 2010). Dolayısıyla üniversite öğrencilerinin bu üç duygu durumu ile karşılaşmaları kuvvetli muhtemeldir. Üstün ve Bayar’a (2015) göre yapılması gereken, bu duygu durumlarından kaçmak değil bunlarla nasıl başa çıkılabileceğini bilmektir. Bu doğrultuda bu araştırmada, depresyon, anksiyete ve stres ile kişilik özellikleri arasındaki ilişkilerin incelenmesi üniversite öğrencilerine psikolojik destek sunmak adına önemlidir.

Yöntem

Araştırma Modeli

Bu araştırma, genel tarama modellerinden ilişkisel tarama türünde bir araştırmadır. Çok sayıda elemanı olan çalışma evreninde araştırmacıların grup hakkında genel kaniya varmalarına yardımcı olmaktadır. Tarama modelleri ise var olan bir durumu aynı görüldüğü şekli ile açıklamaya çalışan bir modeldir (Karasar, 1994; Büyüköztürk, 2007). Bu çalışmada bağımlı değişken olarak depresyon, stres ve anksiyete değişkenleri; bağımsız değişkenler olarak ise kişilik özellikleri ele alınmıştır. Değişkenler arasındaki ilişkiler regresyon analizi ile gerçekleştirilmiştir. Bu çalışmada çoklu regresyon analizi yöntemine başvurulmuştur.

Çalışma Grubu

Bu araştırma betimsel bir çalışmadır. Araştırmanın çalışma grubu İstanbul ilinde yer alan bir devlet üniversitesinin eğitim fakültesinde öğrenim görmekte olan 73 erkek (%28,0) ve 188 (%72,0) kadın olmak üzere toplam 261 öğrenciden oluşturmaktadır. Bu öğrencilerin 65’i (%24,9)’u Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik, 38’i (%14,6) Türkçe ve Edebiyat öğretmenliği, 55’i (%21,1) Sosyal Bilgiler ve Tarih öğretmenliği, 32’si (%12,3) Matematik öğretmenliği, 34’ü (%13,0) Okul öncesi öğretmenliği ve 37’si (%14,2) İngilizce öğretmenliği bölümlerinde okumaktadır. Bu araştırma klinik olmayan bir örnekleme amaçladığı için; üniversite öğrencilerinin araştırmaya alınma kriteri; daha önce herhangi bir ruhsal bozukluk tanısı almış olmamak ve ruhsal bozukluk konusunda ilaç kullanmamaktır. Depresyon, anksiyete ve stres boyutlarının her birinden alınan puanların yüksek olması, bireyin ilgili probleme sahip olduğunu ve bu probleme ilişkin

belirtileri yoğun yaşadığını ortaya koymaktadır. Bununla birlikte Depresyon, Anksiyete ve Stres Ölçek'lerinden alınabilecek en düşük puan sıfır iken en yüksek puan ise 42'dir. İlgili ölçeğin uyarlama sürecinde de klinik ve klinik olmayan üniversite öğrencileri üzerinde yapılan ayırt edici geçerlik analizinde, bir kesme puanı belirtilmese de, belirtilerin yoğunluğunun artması ile ölçek puanlarının artması ile klinik ve klinik olmayan örneklemi geçerli bir biçimde ayırt edebildiği görülmüştür. Bu araştırmada da, üniversite öğrencilerinin Depresyon (Ort. 10.96), Anksiyete (Ort. 12.90) ve Stres (Ort. 16.30) Ölçekleri puan ortalamaları incelendiğinde de, ölçek ortalama puanlarının ölçeklerden alınabilecek en yüksek puandan oldukça düşük olduğu görülmektedir. Bununla birlikte, bu araştırmada yer alan üniversite öğrencilerinin depresyon, anksiyete ve stres puanlarının, ölçeğin uyarlama sürecinde yer alan klinik grubun ölçek puan ortalamalarından oldukça düşük olduğu görülmüştür. Bu durum, örnekleme alınan üniversite öğrencilerinin depresyon, anksiyete ve stres belirtilerini taşıdığı ancak klinik tanı alacak kadar yüksek düzeyde olmadığını doğrulamaktadır.

Bununla birlikte, örneklem grubundan veri toplamadan önce üniversite öğrencileri araştırma hakkında bilgilendirilmiş ve bilgilendirilmiş gönüllü onamları alınmıştır.

Veri Toplama Araçları

Depresyon, Anksiyete, Stres Ölçeği (DASÖ): Lovibond ve Lovibond (1995) tarafından geliştirilen Depresyon, Anksiyete Stres Ölçeği (DASÖ) 14'ü depresyon (örneğin, olumlu herhangi bir şey düşünmüyorum), 14'ü anksiyete (örneğin, dudaklarımın kuruduğunu hissediyorum) ve 14'ü stres (örneğin, çevremdeki olaylar gerginleşmeme neden oluyor) boyutlarına ait olmak üzere toplam 42 maddeden oluşmaktadır. Ölçeğin Türkçeye uyarlaması Akın ve Çetin (2007) tarafından yapılmıştır. Depresyon, anksiyete ve stres boyutlarının her birinden alınan puanların yüksek olması, bireyin ilgili probleme sahip olduğunu ve bu probleme ilişkin belirtileri yoğun yaşadığını ortaya koymaktadır. Ölçeğin uyarlama sürecinde hem klinik hem de klinik olmayan gruplar üzerinde geçerlik çalışmaları yürütülmüştür. Yapılan ayırt edici geçerlik çalışmalarında klinik örneklemin depresyon, anksiyete ve stres belirtilerini klinik olmayan gruba göre daha yoğun yaşadıkları ve depresyon ve anksiyete ve stres puanlarının anlamlı düzeyde yüksek olduğu görülmüştür. Bu iki örneklem grubu üzerinde yapılan ayırt edici geçerlik çalışmaları sonucunda, ölçeğin klinik ve klinik olmayan örnekleme geçerli düzeyde ayırt ettiği ifade edilmiştir. Bununla birlikte ölçeğin ayırt edici geçerlik çalışmalarında, klinik ve klinik olmayan örnekleme ayıran bir kesme puanı belirtilmemiştir. Ters madde bulunmayan ölçeğin toplam puanları her bir alt boyut için 0 ile 42 arasında değişmektedir. DASÖ için yapılan madde analizi sonucunda düzeltilmiş madde-toplam korelasyonlarının .51 ile .75 arasında değiştiği görülmüştür. DASÖ'nün Cronbach Alpha (α), iç tutarlılık katsayıları ölçeğin bütünü için .89, depresyon, anksiyete ve stres alt boyutları için sırasıyla .90, .92 ve .92 olarak bulunmuştur. Ölçeğin test-tekrar test güvenilirlik bulguları iki uygulama arasındaki korelasyon katsayılarının her üç alt boyut için .98 ($p < .001$) ve ölçeğin bütünü için .99 olduğunu göstermiştir. Sperman-Brown iki yarı güvenilirlik puanlarının ölçeğin bütünü için .96, depresyon, anksiyete ve stres faktörleri için sırasıyla .95, .98 ve .95 olduğu görülmüştür.

Beş Faktör Kişilik Ölçeği (BFKÖ): Bireylerin kişiliğine dair özellikleri ortaya koyabilmek amacıyla Benet-Martinez ve John (1998) tarafından geliştirilmiştir. BFKÖ, özbidirim tarzı, 5'li Likert tipi (1-Hiç Katılmıyorum, 5-Tamamen Katılmıyorum), 44 maddelik bir ölçme aracıdır. Ölçek, dışa dönüklük, duygusal dengesizlik (nevrotiklik), yumuşak başlılık, sorumluluk ve deneyime açıklık olmak üzere beş faktörden

oluşmaktadır. Ölçeğin Türkçe 'ye uyarlaması, Sümer ve Sümer (2005) tarafından gerçekleştirilmiştir ve alt boyutlara ilişkin güvenilirlik katsayıları 0,64 ile 0,77 arasındaki değerler ile ifade edilmiştir. Ölçeğin uygulama aşamasında belirtilen güvenilirlik katsayıları 0,67 ile 0,83 (Ülke, 2006), 0,60 ile 0,73 (Basım, Çetin ve Tabak, 2009) ve 0,77 ile 0,81 (Ulu ve Tezer, 2010) arasında değerler ortaya konmuştur. BFKÖ' nün yapı geçerliğini ortaya koymak üzere Basım vd. (2009) tarafından yapılan doğrulayıcı faktör analizi sonucu 5 faktörlü yapıya ilişkin uyum iyiliği indeksleri, χ^2/sd (1397/584)=2,39, RMSEA= 0,059, CFI= 0,82, TLI=0,79 olarak bulunmuştur.

Bulgular **Betimsel İstatistikler**

Tablo 1. Depresyon-Anksiyete-Stres Ölçeği ve Kişilik Ölçeğinin Betimsel Değerleri

Değişkenler	İstatistik Değerler	
	Ort.	Ss
DAS.Depresyon	10,96	9,63
DAS.Anksiyete	12,90	9,39
DAS.Stres	16,30	10,55
Kişilik-Dışadönüklük	27,46	5,59
Kişilik-Yumuşak Başlılık	34,40	5,21
Kişilik-Sorumluluk	30,58	6,29
Kişilik-Nevrotizm	25,21	6,53
Kişilik-Açıklık	38,36	5,72

Tablo 1.'de görüldüğü üzere araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin Depresyon-Anksiyete-Stres Ölçeği Depresyon alt boyutundan aldıkları puanların $\bar{X} = 10,96$, $SS = 9,63$; Anksiyete alt boyutundan aldıkları puanların $\bar{X} = 12,90$, $SS = 9,39$; Stres alt boyutundan aldıkları puanların $\bar{X} = 16,30$, $SS = 10,55$ olduğu görülmektedir. Bununla birlikte araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin Kişilik Ölçeği Dışadönüklük alt boyutundan aldıkları puanların $\bar{X} = 27,46$, $SS = 5,59$; Yumuşak başlılık alt boyutundan aldıkları puanların $\bar{X} = 34,40$, $SS = 5,21$; Sorumluluk alt boyutundan aldıkları puanların $\bar{X} = 30,58$, $SS = 6,29$; Nevrotizm alt boyutundan aldıkları puanların $\bar{X} = 25,21$, $SS = 6,53$ ve Açıklık alt boyutundan aldıkları puanların $\bar{X} = 38,36$, $SS = 5,72$ olduğu görülmektedir.

Depresyon İle Kişilik Özellikleri Arasındaki İlişkiye Yönelik Regresyon Analizi Sonuçları

Bu araştırmada, depresyon ile kişilik özellikleri arasındaki ilişkiler çoklu regresyon analizi tekniği ile analiz edilmiştir. Analiz sonuçlarına göre, kişilik özellikleri depresyonu anlamlı bir şekilde açıklamaktadır ($R = 0.60$; $R^2 = 0.37$; $F = 28.07$, $p < 0.01$). Analiz sonuçları Tablo 2'de yer almaktadır.

Tablo 2. Araştırmaya Katılan Üniversite Öğrencilerinin Kişilik özelliklerinin Depresyon Düzeyleri üzerindeki Yordayıcı Etkisi

Değişkenler	İstatistik Değerler				
	B	Std. Error	Beta	t	p
Sabit	18,218	5,867		3,105	,002
Kişilik-Dışadönüklük	-,250	,104	-,15	-2,403	,017
Kişilik-Yumuşak Başlılık	-,237	,101	-,13	-2,344	,020
Kişilik-Sorumluluk	-,172	,084	-,11	-2,040	,042
Kişilik-Nevrotizm	,596	,084	,40	7,083	,000
Kişilik-Açıklık	-,052	,097	-,03	-,538	,591

Tablo 2.'de görüldüğü üzere depresyonu kişilik özelliklerinin açıklamasına ilişkin değerler yer almaktadır. Bu sonuçlara göre, depresyonla ilişkili olan en önemli kişilik özelliği duygusal açıdan dengesizlik bir başka deyişle nevrotizmdir ($\beta = 0.40$; $t = 7.08$; $p < 0.01$). Nevrotizm düzeyi arttıkça araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin depresyon belirtileri sergileme düzeyleri de artmaktadır. Depresyonla ilişkili olan ikinci önemli kişilik özelliği, dışa dönüklüktür ($\beta = -0.15$; $t = -2.40$; $p < 0.05$). Bu sonuca göre araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin dışa dönüklük özelliklerinin yükselmesi oranında depresyon belirtilerinin göstermeleri de azalmaktadır. Depresyonla ilişkili olan üçüncü önemli kişilik özelliği, yumuşak başlılık ($\beta = -0.13$; $t = -2.34$; $p < 0.05$). Bu sonuca göre araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin yumuşak başlılık özelliklerinin yükselmesi oranında depresyon belirtilerinin göstermeleri de azalmaktadır. Depresyonla ilişkili olan dördüncü önemli kişilik özelliği, sorumluluk ($\beta = -0.11$; $t = -2.04$; $p < 0.05$). Bu sonuca göre araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin sorumluluk özelliklerinin yükselmesi oranında depresyon belirtilerinin göstermeleri de azalmaktadır.

Anksiyete ile Kişilik Özellikleri Arasındaki İlişkiye Yönelik Regresyon Analizi Sonuçları

Bu araştırmada, anksiyete ile kişilik özellikleri arasındaki durum çoklu regresyon analizi tekniği ile analiz edilmiştir. Analiz sonuçlarına göre, kişilik özellikleri anksiyeteyi anlamlı bir şekilde açıklamaktadır ($R = 0.56$; $R^2 = 0.32$; $F = 23.64$, $p < 0.01$). Analiz sonuçları Tablo 3.'te yer almaktadır.

Tablo 3. Araştırmaya Katılan Üniversite Öğrencilerinin Kişilik Özelliklerinin Anksiyete Düzeyleri Üzerindeki Yordayıcı Etkisi

Değişkenler	İstatistik Değerler				
	B	Std. Error	Beta	t	p
Sabit	1,855	5,893		,315	,753
Kişilik-Dışadönüklük	-,086	,104	-,051	-,823	,411
Kişilik-Agreableness	-,117	,102	-,065	-1,150	,251
Kişilik-Dürüstlük	-,011	,085	-,007	-,128	,898
Kişilik-Nevrotizm	,739	,084	,513	8,751	,000
Kişilik-Açıklık	-,024	,097	-,015	-,250	,802

Tablo 3.'de görüldüğü üzere anksiyeteyi kişilik özelliklerinin açıklamasına ilişkin değerler yer almaktadır. Bu sonuçlara göre, anksiyete ile ilişkili olan en önemli kişilik özelliği duygusal açıdan dengesizlik bir başka deyişle nevrotizmdir ($\beta = 0.51$; $t = 8.75$; $p < 0.01$). Nevrotizm düzeyi arttıkça bireylerin anksiyete belirtileri sergileme düzeyleri de artmaktadır.

Stres ile Kişilik Özellikleri Arasındaki İlişkiye Yönelik Regresyon Analizi Sonuçları

Bu araştırmada, stres ile kişilik özellikleri ilişkisi çoklu regresyon analizi tekniği ile analiz edilmiştir. Analiz sonuçlarına göre, kişilik özellikleri stresi anlamlı bir şekilde açıklamaktadır ($R = 0.68$; $R^2 = 0.46$; $F = 42.98$, $p < 0.01$). Analiz sonucunda elde edilen veriler Tablo 4.'te yer almaktadır.

Tablo 4. Araştırmaya Katılan Üniversite Öğrencilerinin Kişilik Özelliklerinin Stres Düzeyleri Üzerindeki Yordayıcı Etkisi

Değişkenler	İstatistik Değerler				
	B	Std. Error	Beta	t	p
Sabit	4,539	5,886		,771	,441
Kişilik-Dışadönüklük	-,097	,104	-,051	-,930	,353
Kişilik-Yumuşak Başlılık	-,245	,101	-,121	-2,418	,016
Kişilik-Dürüstlük	,050	,085	,030	,593	,554
Kişilik-Nevrotizm	,981	,084	,607	11,624	,000
Kişilik-Açıklık	-,090	,097	-,049	-,925	,356

Tablo 4.'te görüldüğü üzere stresi kişilik özelliklerinin açıklamasına ilişkin değerler yer almaktadır. Bu sonuçlara göre, stresle ilişkili olan en önemli kişilik özelliği duygusal açıdan dengesizlik bir başka deyişle nevrotizmdir ($\beta = 0.60$; $t = 11.62$; $p < 0.01$). Nevrotizm düzeyi arttıkça bireylerin stres belirtileri sergileme düzeyleri de artmaktadır.

Stresle ilişkili olan ikinci önemli kişilik özelliği, yumuşak başlılık ($\beta = -0.12$; $t = -2.41$; $p < 0.05$). Bu sonuca göre bireylerin yumuşak başlılık özelliklerinin yükselmesi oranında stres belirtilerini göstermeleri azalmaktadır.

Tartışma ve Sonuç

Bu çalışmada araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin depresyon ve kişilik özellikleri arasındaki ilişkiyi ve kişilik özelliklerinin depresyon-anksiyete-stres duygu durumlarını açıklama düzeyini incelemek amaçlanmıştır.

Bu çalışmadan elde edilen ilk bulguya göre, araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin stres, depresyon ve anksiyete düzeyi ile kişilik özelliklerinden duygusal açıdan dengesizlik (nevrotizm) boyutu arasında olumlu yönde pozitif bir ilişki bulunmaktadır. Bir başka deyişle, bu araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin depresyon, anksiyete ve stres düzeyleri yükseldikçe nevrotizm düzeyleri de artmaktadır. İlgili alanyazında depresyon düzeyi ile kişilik özelliklerinin araştırıldığı çalışma sonuçlarına göre, nevrotik düzeyi yüksek olan bireylerin depresyona daha yatkın olduklarını ortaya koymuştur (Cassin & von Rason,2005; Chamorro-Premuzic, 2008; Kesen & Deniz,2014; Sarıcı-Bulut,2017). Benzer şekilde Yılmaz (2012) tarafından alkol bağımlılarına yönelik yapılan çalışmada da, alkol bağımlısı erkeklerin depresif oldukları dolayısıyla da nevrotik olma eğilimlerinin yüksek olduğu saptanmıştır. Bu çalışma, stres ve kişilik özelliklerine yönelik yapılan çalışmalar ile de paralellik göstermektedir. Buna göre, stresli bir duygu durumuna sahip bireylerin nevrotik davranışları daha fazla sergiledikleri bulgulanmıştır (Burger, 2006; Lahey, 2009; Widiger, 2009; Eysenck, 1967). Anksiyete ile kişilik özelliklerinin birlikte araştırıldığı araştırmalarda bu çalışmadan elde edilen sonuçlarla benzer olarak, anksiyete yaşayan bireylerin kişilik özelliklerinden nevrotiklik alt boyutunun özelliklerini taşıdığı görülmüştür (Chamorro-Premuzic, 2008; Kotov vd., 2010; Koorevaar vd., 2013). Araştırma sonuçlarından da anlaşıldığı üzere, ilgili literatür, kişilik özelliklerinden nevrotizm alt boyutunun psikopatoloji ile yüksek derecede ilişkili olduğu görülmektedir (Costa & McCrae, 1990; Saulsman & Page, 2004; Lynam & Widiger, 2001; Samuel & Widiger, 2008).

Nevrotizm kişilik özelliğinin depresyon, anksiyete ve stresle ilişkili olmasının nedeni araştırılırken nevrotizm kavramının tanımına ihtiyaç duyulmaktadır. Nevrotizm, bireyin günlük hayatında duygularının sıklıkla değişmesi, çoğunlukla hüznü, huzursuz, gergin, öfke duygularını yaşaması olarak literatürde yerini almıştır (Benet-Martinez & John, 1998; Costa & McCrea ,1992). Nevrotik bireyler, olumsuz duyguları fazlasıyla yaşaması ile birlikte yapılan araştırmalarda geçmişte hoş olmayan deneyimleri de yaşadıkları belirlenmiştir. Bunun sonucunda da depresyon, stres ve anksiyete gibi patolojik durumlarla başvurma olasılıkları da artmaktadır (Heady & Wearing, 1989; Rusting, 1998). Bununla birlikte Merdan (2013) nevrotik kişilik özelliği taşıyan bireylerin kendilerine yönelik algılarının düşük olduğu ve aşağılık kompleksi yaşayabildiklerini belirtmektedir. Literatür incelendiğinde, düşük düzeyde özgüvene sahip bireylerin, daha çok olumsuz duygular yaşadığı ve kişiyi depresyon, stres ve anksiyeteye sürüklediğine dair araştırmalar mevcuttur (Deniz & Sümer 2010; Üstün & Bayar,2015). Bu açıardan bu çalışma, literatürdeki açıklamaları destekler niteliktedir.

Araştırmadan elde edilen bir diğer bulguya göre, araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin depresyon düzeyleri ile dışa dönüklük, yumuşak başlılık ve sorumluluk kişilik özelliği olumsuz yönde ilişkili bulunmuştur. Ek olarak öğrencilerin stres düzeyleri ile yumuşak başlılık arasında olumsuz yönde ve anlamlı ilişkiler bulunmuştur. İlgili araştırmalar incelendiğinde Sarıcı-Bulut (2017) ve Cujipers, Steunenber ve Van Straten (2007) tarafından yapılan çalışmalarda depresyon ve stres düzeyi yüksek bireylerin kişilik özelliklerinden yumuşak başlılık, sorumluluk, dışa dönüklük düzeylerinin düşük

olduğu görülmektedir. Bununla birlikte dışa dönük, sorumluluk sahibi ve yumuşak başlı kişilerin daha fazla olumlu duygular deneyimledikleri, stres gibi olumsuz duyguları daha az düzeyde yaşadıkları ortaya çıkmıştır (Rusting ve Larsen, 1997; Rusting, 1998; Eryılmaz ve Ercan,2011). Benzer şekilde Doğan (2013) dışadönüklük, sorumluluk, yumuşak başlılık kişilik özellikleriyle öznel iyi oluş arasında pozitif yönde anlamlı ilişki bulunurken nevrotik kişilik özelliği ile öznel iyi oluş arasında olumsuz yönde anlamlı bir ilişki bulunduğunu ortaya koymuştur.

Bu çalışmada, araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin kişilik özellikleri ile depresyon-stres ve anksiyete arasındaki ilişki değerlendirilmiş olup bundan sonra yapılacak çalışmalarda farklı yaş grubundaki örneklem grupları ile çalışılabilir. Klinik tanı almış olan üniversite öğrencileri ile de benzer bir çalışma gerçekleştirilebilir ve elde edilen sonuçlar karşılaştırılabilir. Bununla birlikte, bu araştırma nicel yöntemler ile yürütülmüş bir araştırmadır. Bundan sonraki araştırmalarda üniversite öğrencilerinin kişilik özelliklerinin ve depresyon, anksiyete ve stres duyu durumlarının detaylı incelenmesi açısından nitel çalışmaların yapılması önerilebilir. Araştırmadan elde edilen veriler doğrultusunda kişilik özelliklerinden özellikle nevrotizmin depresyon,anksiyete ve stres üzerinde yordayıcı etkisi olduğu görülmüştür. Bu doğrultuda üniversite öğrencilerinin nevrotik belirtilerini en aza indirmek amacıyla gevşeme egzersizleri, kaygı ile baş etme becerileri, çatışma çözme becerileri, iletişim becerileri, olumsuz düşünceleri değiştirmeye yönelik bilişsel davranışçı temelli çalışmaların yapılması önerilebilir. Depresyon, anksiyete ve stres düzeyleri yüksek çıkan üniversite öğrencilerine ise koruyucu ve önleyici ruh sağlığına yönelik psikoeğitim programları planlanıp uygulanması önerilebilir. Depresyon, stres ve anksiyete belirtileri sergileyen ancak klinik tanı almayan bireyler ile bireyle psikolojik danışma çalışmaları da yapılabilir. Kişilik özelliklerinin bireylerin depresyon, stres ve anksiyete üzerindeki etkisi dikkate alındığında, ebeveynlere ve üniversite öğrencilerine çocuklarda ve ergenlerde kişilik gelişimi süreci konusunda eğitim programları düzenlenerek bilgilendirme çalışmaları yapılması da önemli olacaktır.

Bu araştırma İstanbul ilinde bir devlet üniversitesinin eğitim fakültesinde eğitim öğretim gören öğrenciler ile sınırlıdır. Öğrencilerin depresyon, stres ve anksiyete düzeyinin belirlenmesi Depresyon, Anksiyete ve Stres Ölçeğinin kullanımı ile sınırlıdır. Bir başka sınırlılık ise, ölçeği dolduran öğrencilerin ölçek maddelerinin hatırlama ve kendini iyi gösterme yanlılığı olabilir. Son olarak, bu araştırmada yapılan analizlere demografik değişkenlerin dahil edilmemesi de araştırmanın bir sınırlılığıdır.

KAYNAKÇA

ACARAY, A., & GÜNSEL, A. (2017). Beş Faktör Kişilik Özellikleri, İzlenim Yönetimi Taktikleri ve Öznel İyi Oluş Arasındaki İlişkinin İncelenmesi: Kamu Çalışanları Üzerine Bir Araştırma, *Uluslararası İktisadi ve İdari İncelemeler Dergisi*, 527-546.

BACANLI, H., İLHAN, T., & ASLAN, S. (2009). Beş Faktör Kuramına Dayalı Bir Kişilik Ölçeğinin Geliştirilmesi: Sıfatlara Dayalı Kişilik Testi (Sdkt). *Journal of Turkish Educational Sciences*, 7(2).

BEKTAŞ, S. Ç., & ALTUN, F. (2013). Öğretmenlerin kişilik özellikleri ve kişisel sağlık davranışları ile depresif belirtileri arasındaki ilişkiler. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 17(1).

BENET-MARTÍNEZ,V., & JOHN, O.P. (1998). Los cinco grandes across cultures and ethnic groups: Multitrait multimethod analysis of the big five in Spanish and English. *Journal of Personality and Social Psychology*, 75, 729-750.

- BIENVENU, O. J., SAMUELS, J. F., COSTA, P. T., RETI, I. M., EATON, W. W. & NESTADT, G. (2004). Anxiety and depressive disorders and the five-factor model of personality: A higher-and lower-order personality trait investigation in a community sample. *Depression and Anxiety*, 20(2), 92-97.
- BRANDES, C. M., HERZHOFF, K., SMACK, A. J., & TACKETT, J. L. (2019). P faktörü ve n faktörü: Çocuklarda psikopatoloji ve nevrotikliğin genel faktörleri arasındaki ilişkiler. *Clin Psychol Sci*, (7), 1266 - 1284
- BULUT, S. S. Beş Faktör Kişilik Özellikleri, Stresle Başa Çıkma Ve Depresyon Arasındaki İlişkiler: Gazi Eğitim Fakültesi Örneği. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi Sayı: 6/2 2017 s. 1205-1221*.
- BURGER, J. M., (2006). *Kişilik*, Çeviren: İnan Deniz Erguvansarıoğlu, İstanbul:Kaknüs Yayınları.
- CASSIN, S. E. & VON RANSON, K. M. (2005). Personality and eating disorders: a decade in review. *Clin Psychol Rev.* (25):895-916.
- CHAMORRO-PREMUZIC, T. (2008). *Personality and Individual differences*. Blackwell publishing.
- CHIOQUETA, A. P. & STILES, T. C. (2005). Personality traits and the development of depression, hopelessness, and suicide ideation. *Personality and Individual Differences*, 38(6), 1283-1291.
- COSTAJR, P. T., & MCCRAE, R. R. (1990). Personality disorders and the five-factor model of personality. *Journal of personality disorders*, 4(4), 362-371.
- COSTA, P.T., BAGBY, R.M., HERBST, J.F.(2005) Personality self-reports are concurrently reliable and valid during acute depressive episodes. *J Affect Disord.*(89):45-55
- CUIJPERS, P., STEUNENBERG, B., & Van STRATEN, A. (2007). Actions Taken to Cope with Depressed Mood: The Role of Personality Traits, *Aging & Mental Health*, 11(4), 457-463.
- DEMİR, E. (2015). Ortaokul ve Liselerde Görev Yapan Branş Öğretmenlerinin Kişilik Özelliklerinin Değerlendirilmesi (Assessment of Personality Traits of Branch Teachers Working in Secondary Schools and High Schools), *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4(1), 137-150.
- DENİZ, M. E. & SÜMER, A. S. (2010). Farklı özanlayış düzeylerine sahip üniversite öğrencilerinde depresyon, anksiyete ve stresin değerlendirilmesi, *Eğitim ve Bilim*, 35(158).
- DOĞAN, T. (2013). Beş faktör kişilik özellikleri ve öznel iyi oluş. *Doğuş Üniversitesi Dergisi*, 14(1), 56-64.
- DÜNDAR, S., YAPICI, Ş., & TOPÇU, B. (2008). Üniversite öğrencilerinin bazı kişilik özelliklerine göre sınav kaygısının incelenmesi. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28(1).
- EBSTRUP, J. F., EPLOV, L. F., PISINGER, C., & JØRGENSEN, T. (2011). Association between the Five Factor personality traits and perceived stress: is the effect mediated by general self-efficacy?. *Anxiety, Stress & Coping*, 24(4), 407-419.
- ERYILMAZ, A. & ÖĞÜLMÜŞ, S. (2010). Subjective well-being and big five personality model at adolescence. *Journal of Ahi Evran University Educational Faculty*, 11(3), 189-203.
- ERYILMAZ, A., & ERCAN, L. (2011). Öznel iyi oluşun cinsiyet, yaş grupları ve kişilik özellikleri açısından incelenmesi. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 4(36), 139-149.
- EYSENCK, H.J. (1967). *The Biological Basis of Personality*. Springfield, IL: Thomas.
- GOLDBERG, L.R. (1990). An alternative "description of personality": the big-five factor structure. *J Pers Soc Psychol*, (59), 1216.

GHROUZ, A. K, NOOHU, M. M., DILSHAD, M. M., WARREN, S. D., BAHAMMAM, A. S., PANDI-PERUMAL, S.R. (2019). Physical activity and sleep quality in relation to mental health among college students. *Sleep Breath*, 23, 627-34.

HARRER, M, & ADAM, S. H., BAUMEISTER, H., CUIJPERS, P., KARYOTAKI, E., AUERBACH, R. P. et al. (2019). Internet interventions for mental health in university students: A systematic review and meta-analysis. *Int J Methods Psychiatr Res*, 28, 1759.

HEADY, B., & WEARING, A. (1989). Personality, life events, and subjective well being:toward a dynamic equilibrium model. *Journal of Personality and Social Psychology*, 57, 731-739.

İLHAN, N., BAHADIRLI, S., & TOPTANER, N. E. (2014). Üniversite öğrencilerinin ruhsal durumları ile sağlık davranışları arasındaki ilişkinin belirlenmesi, *Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 4(4):207-215.

KENDLER, K. S. & MYERS, J. (2010). The genetic and environmental relationship between major depression and the five-factor model of personality. *Psychological Medicine*, 40(5), 801-806.

KESEN, N.F. & DENİZ, M. (2014). *Üniversite Öğrencilerinin Duygu Stillerinin Beş Faktör Kişilik Özellikleri Depresyon, Anksiyete Ve Strese Göre İncelenmesi* (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Selçuk Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.

KOOREVAAR, A. M., COMIJS, H. C., DHONDT, A. D., Van MARWIJK, H. W., Van Der MAST, R. C., NAARDING, P., & STEK, M. L. (2013). Big Five Personality and Depression Diagnosis, Severity and Age of Onset in Older Adults. *Journal of Affective Disorders*, (151), 178-185.

KOTOV, R., GAMEZ, W., SCHMIDT, F., & WATSON, D. (2010), Big Personality Traitst to Anxiety, Depressive and Substance Use Disorders: A Database: Psycarticles MetaAnalysis. *Pschological Bulletin*, 136(5), 768-821.

KRUEGER, R.F., & MARKON, K.E. (2014).The role of the DSM-5 personality trait model in moving toward a quantitative and empirically based approach to classifying personality and psychopathology, *Annu Rev Clin Psychol*, (10), 477-501

KÜLTÜR, Y. Z. (2006). *Ortaöğretim Kurumlarındaki Yöneticilerin Liderlik Stilleri ve Kişilik Özelliklerinin Karşılaştırılması* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

LAHEY, B. B. (2009). Public health significance of neuroticism. *Am Psychol*. (64): 241-256.

LYNAM, D. R., & WIDIGER, T. A. (2001). Using thefive-factor model to representthe DSM-IV personality disorders: An expert consensus approach. *Journal of abnormal psychology*, 110(3), 401.

MALOUFF, J. M., THORSTEINSSON, E. B. & SCHUTTE, N. S. (2005). The relationship between the five-factor model of personality and symptoms of clinical disorders: A metaanalysis. *Journal of Psychopathology and Behavioral Assessment*, 27(2), 101-114.

MCCRAE, R.R., & COSTA, P.T. (1992). Four ways five factors are basics. *Personality and Individual Differences* , 13(6),653-665.

MCCRAE, R.R., & COSTA, P.T. (1999). *A five-factor theory of personality*. L.A. Pervin, O.P. John (Eds.), *Handbook of Personality Theory and Research*, vol 2, New York: Guilford Press.

MCCRAE, R. R., & COSTA, P. T. (2003). *Personality in adulthood*. New York: The Guilford Press

MERDAN, E. , (2013). *Beş Faktör Kişilik Kuramı İle İş Değeleri İlişkinin İncelenmesi: Bankacılık Sektöründe Bir Araştırma* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gümüşhane, Gümüşhane Üniversitesi.

ÖZDEL, L., BOSTANCI, M., ÖZDEL, O. & OĞUZHANOĞLU, N. K. (2002). Üniversite öğrencilerinde depresif belirtiler ve sosyodemografik özelliklerle ilişkisi. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 3(3), 155-161.

ÖZKAN, S. & YILMAZ, E. (2010). University students adapt to university life situations (Bandırma Sample). *Fırat Sağlık Hizmetleri Dergisi*, 5, 153-71.

ÖZKÜRÇÜĞİL-ÇORAPÇIOĞLU, A. (1999). Bir mediko-sosyal merkeze genel sağlık sorunları ile başvuran öğrencilerden psikiyatrik tanı alanlarda bazı sosyodemografik özellikler. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 10(2), 115-122.

ÖZTÜRK, M. O. & ULUŞAHİN, A. (2008). *Ruh Sağlığı ve Hastalıkları* (11. baskı). Tuna Matbaacılık, Ankara.

RUSTING, C. L. (1998). Personality, mood, and cognitive processing of emotional information: three conceptual frameworks. *Psychological Bulletin* 124, 165-196.

SAMUEL, D. B., & WIDIGER, T. A. (2008). A meta-analytic review of the relationships between the five-factor model and DSM-IV-TR personality disorders: A facet level analysis. *Clinical psychology review*, 28(8), 1326-1342.

SARICI BULUT, S. (2017). Beş Faktör Kişilik Özellikleri, Stresle Başa Çıkma ve Depresyon Arasındaki İlişkiler: Gazi Eğitim Fakültesi Örneği. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 6(2), 1205- 1221.

SAULSMAN, L. M., & PAGE, A. C. (2004). The five-factor model and personality disorder empirical literature: A meta-analytic review. *Clinical psychology review*, 23(8), 1055-1085.

SHIELDS, A. N., GILJEN, M., ESPAÑA, R. A., & TACKETT, J. L. (2020). The p factor and dimensional structural models of youth personality pathology and psychopathology. *Current opinion in psychology*.

SİĞRİ, Ü. & GÜRBÜZ, S. (2011). Akademik Başarı ve Kişilik İlişkisi: Üniversite Öğrencileri Üzerinde Bir Araştırma. *Savunma Bilimleri Dergisi*, 10(1), 30-48.

SOMER, O., KORKMAZ, M. & TATAR, A. (2002). Beş Faktör Kişilik Envanteri'nin Geliştirilmesi-I: Ölçek ve Alt Ölçeklerin Oluşturulması. *Türk Psikoloji Dergisi*, 17(49), 21-36.

STEEL, P., SCHMIDT, J. & SHULTZ, J. (2008). Refining the relationship between personality and subjective well-being. *Psychological Bulletin*, 134(1), 138.

ŞAHİN, H. (1995). *Yetiştirme Yurtlarında Kalan ve Aileleriyle Yaşayan Liseli Gençlerin Stresle Başa Çıkma Stratejileri* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

TABACHNICK, B.G. & FIDELL, L.S. (2013). *Using Multivariate Statistics*. Pearson, Boston.

TAMIR, M., ROBINSON, M. D., & CLORE, G. L. (2002). The epistemic benefits of trait-consistent mood states: An analysis of extraversion and mood. *Journal of Personality and Social Psychology*, 83, 3, 663-667.

TEKİN, Ömer Akgün, S. N. TURAN, M. ÖZMEN, A.A. TURHAN, & A.KÖKÇÜ (2012). Beş Faktör Kişilik Özellikleri ve Örgütsel Çatışma Yönetimi Arasındaki İlişkiler: Ankara'daki Beş Yıldızlı Otel İşletmeleri Üzerinde Bir Uygulama, *Journal of Yaşar University*, 27, s. 4611-4641.

TOZKOPARAN, G. (2013). Beş Faktör Kişilik Özelliklerinin Çatışma Yönetim Tarzlarına Etkisi: Yöneticiler Üzerinde Bir Araştırma, *AİBÜ-İİBF Ekonomik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*.

ÜLEV, E. (2014). *Üniversite öğrencilerinde bilinçli farkındalık düzeyi ile stresle başa çıkma tarzının depresyon, kaygı ve stres belirtileriyle ilişkisi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Hacettepe Üniversitesi. Ankara.

ÜNAL, S. & ÖZCAN, E. (2000). Depresyonda hazırlayıcı, ortaya çıkarıcı ve koruyucu etkenler. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 1(1), 41-48.

ÜSTÜN, A., & BAYAR, A. (2015). Üniversite öğrencilerinin depresyon, anksiyete ve stres düzeylerinin çeşitli değişkenlere göre incelenmesi. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 4(1), 384-390.

WIDIGER, T. A., & SMITH, G. T. (2008). *Personality and psychopathology*.

WIDIGER, T. A. (2009). Neuroticism. In: Leary MR, Hoyle RH, editors. *Handbook of individual differences in social behavior*. New York: Guilford; 129-146

YILDIZ, M., & BULUT, M. B. (2017). Ölüm Kaygısı İle Kişilik Özellikleri Arasındaki İlişkiler. *Electronic Turkish Studies*, 12(13).

YILMAZ Ö. (2012). *Alkol bağımlısı olan erkeklerde kişilik özellikleri, stresle başa çıkma tarzları, intihar olasılığı ve depresif belirti düzeyinin incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Psikoloji Anabilim Dalı Klinik Psikoloji Bilim Dalı.

Summary

The concept of personality contains many variables. Personality is the characteristics that express the interaction that the individual has with his environment and distinguish him from others. The most comprehensive studies on personality have been conducted with the Five Factor Personality Model. These are 5 personality traits: extraversion, mildness, neuroticism, responsibility, and openness to experience. They are expressed by experts working in the field where depression, stress and anxiety are among the emotional problems that affect the lives of individuals. In addition, university years are a period in which students face problems in different areas of education, professional and personal - social. Therefore, it is possible for university students to experience negative emotions such as depression, stress and anxiety. The important thing is not to escape from these emotional states, but to know how to deal with them. Examining the relationship between these three variables and personality traits in order to provide psychological support to university students may contribute to the literature. In light of previous literature, in this study, it is aimed to investigate the relationship between personality traits and depression, stress and anxiety living conditions of university students.

In this study, correlational descriptive model was used in the present study. The sample of the research is the clustering sampling method. 261 students participated in the study. In the study, Depression, Anxiety Stress Scale and Five Factor Personality Scale were used.

Descriptive statistics and regression analysis were used for data analysis. Descriptive statistics and regression analysis were used for data analysis. According to the research findings; personality traits significantly explain depression ($R = 0.60$; $R^2 = 0.37$). The most important personality trait associated with depression is neuroticism. According to another result; personality traits significantly explain anxiety ($R = 0.56$; $R^2 = 0.32$). The most important personality trait associated with anxiety is neuroticism. According to another conclusion; personality traits explained stress significantly ($R = 0.68$; $R^2 = 0.46$). The most important personality trait associated with stress is neuroticism. According to another finding obtained from the study, the level of depression of the university students participating in the study was found to be negatively correlated with extroversion, mildness and responsibility personality traits. In addition, negative and significant relationships were found between students' stress levels and mildness. The findings obtained were evaluated in the light of the relevant literature and supported by the studies.

In this study, the relationship between personality traits of university students and depression-stress and anxiety was evaluated, and from now on, it can be studied with other sample groups. However, the same study can be carried out with diagnosed individuals. The results can be compared. It can be said that this study is a resource that can be used in the creation of psychoeducation programs for preventive and preventive mental health at universities. Psychological support studies can be conducted with individuals who exhibit symptoms of depression, stress and anxiety but are not diagnosed. The role of personality traits can be considered in this process.

This research is limited to students who have university education in the province of Istanbul. Another limitation is that while conducting this research, the participants were not asked whether they were using drugs or whether they had any diagnoses.